

GENY CZY WYCHOWANIE?

Niewiele słów ma większą wymowę niż „dom” i „rodzina”. Co jednak bardziej kształtuje nasze życie - wychowanie czy geny?

Na długo przed pójściem do szkoły dzieci przyswajają podstawowe pojęcia dotyczące moralności, wiary, przyzwoitości, a nawet zabawy, obserwując i słuchając swych najbliższych, uczestnicząc w życiu rodzinnym. Widząc, jak rodzice podejmują decyzje, uczą się od nich i tej umiejętności. Naśladują starszych we wszystkim - od zachowania przy stole, po sposoby prowadzenia kłótni i godzenia się. Nauki społeczne określają ten rodzaj przejmowania zwyczajów i wzorców zachowań terminem socjalizacja.

Socjalizacja w ramach rodziny wyrabia w nas emocjonalny stosunek do świata. Jej siła jest tak wielka, iż nawet osoby, które zdecydowanie odrzucają wartości i wzorce zachowań swojej rodziny, zazwyczaj do końca życia pozostają pod ich wpływem. Wychowując swoje potomstwo, większość ludzi traktuje je podobnie, jak sami byli traktowani przez swoich rodziców. Robią to zarówno świadomie, jak i nieświadomie. Wynika z tego, że system nagród i kar oraz właściwych i niewłaściwych zachowań jest zwykle przekazywany z pokolenia na pokolenie.

Od wieków toczy się spór: czy ludzką osobowość w większym stopniu kształtuje natura - czyli geny, czy też wychowanie, a zatem środowisko, w którym dorastamy. Okazuje się, że żaden z tych czynników nie jest dominujący. W Danii przeprowadzono badania, które wykazały, że dzieci adoptowane, pochodzące z rodzin przestępczych, miały częściej zatargi z prawem niż pozostałe. Niewątpliwie ich zachowania przestępcze zdarzały się rzadziej niż miałyby to miejsce, gdyby były wychowywane przez swych naturalnych rodziców - kryminalistów. Inne badania na rozdzielonych po uro-

dzeniu bliźniętach jednojajowych dowiodły, że dzieci te, mimo wpływu różnych środowisk pozostały do siebie podobne. Liczne eksperymenty pokazały zarówno, że można przenieść dziecko z innej kultury i wychować w nowej, choć ma pewne uwarunkowania genetyczne przystosowujące go do innego środowiska oraz jakieś cechy wrodzone, a także można w jednym środowisku zaobserwować skrajnie różne osobniki, gdyż każdy z nich odziedziczył inne cechy.

Tradycja rodzinna i wrodzone zdolności wzmacniają się nawzajem. Przykładem tu może być słynna pakistańska rodzina Khanów, której członkowie od wielu pokoleń są mistrzami gry w squasha. Tytuły mistrzowskie przechodzą wśród nich nie tylko z ojca na synów, lecz również na członków rodziny niezwiązanych więzami krwi.

Od czasów powstania psychoanalizy zaczęto wierzyć, że to wychowanie kształtuje osobowość dziecka. Jednak współcześnie psycholog Judith Harris mówi, że to wszystko, co zapewniamy dzieciom (stymulujące zajęcia, zdrowy związek rodziców, jednakowe zasady itd.) nie ma tak ogromnego znaczenia, jakby się wydawało, bo dzieci nie wyrastają na takich ludzi, jakimi chcieliby ich widzieć rodzice. Według teorii Harris, rodzice wywierają wpływ na dziecko, przekazując im geny, a resztę robią rówieśnicy.

Pomimo wielu badań na temat tego zagadnienia, pytanie o dominację genów czy wychowania wciąż pozostaje otwarte. Wpływy środowiskowe okazują się zwykle równie istotne, co genetyczne.

mgr Monika Kofel-Dudziak
Centrum Pomocy Psychologicznej i Terapii
tel. 783 133 336

Burmistrz Miasta Ciechocinka
działając w oparciu
o art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce
nieruchomościami (Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.)
informuje, że na tablicy ogłoszeń
w siedzibie Urzędu Miasta Ciechocinek ul. Kopernika 19
oraz na stronie internetowej www.ciechocinek.bip-jst.pl,
zostały wywieszony wykazy dot. nieruchomości stanowiących
własność Gminy Ciechocinek,
przeznaczonych do sprzedaży.